

Eiendom. Det ærede Udvalgs Flertal har nemlig ment, at der burde gives ganske særlige Regler for Taxationen af Bøndergodset, at der burde fremkaldes en Taxation af ethvert Bøndestue, der hørte til et saadant Gods, og at denne Taxation burde ske efter de eiendommelige Regler, som her ere foreskrevne, nemlig at der skulde tages Hensyn til, hvad Pris der var blevet solgt for paa dette Gods i Løbet af de sidste 10 Aar, eller, hvis der ikke var solgt tilstrækkeligt, da til Priserne i de sidste 10 Aar for, hvad der var blevet solgt i Amtet. Det er nu forekommet Mindretallet i Udvalget, at det paa dette Sted var en Urimelighed at fremkalde en saadan særskilt Burdering af hvert enkelt Bøndestue. Her er jo nemlig ikke Tale om, at denne Værdiansættelse skulde lægges til Grund ved disse Steders Overgang til fri Eiendom. Den hele Operation gaar jo nemlig ikke ud paa at bringe dem til at gaa over til fri Eiendom; det er jo Noget, der skulde være Gjenstand for særlig Overenskomst mellem dem og vedkommende Besiddere, eller naar en saadan ikke kom istand, da i Henhold til § 20 ske ved Auktion ved den først indtrædende Fæstledighed. Der er altsaa ikke Tale om, at Værdiansættelsen har Hensyn til Bønderstedernes Overgang til Selveiendom. Det synes jo, at man ved denne Burdering naturlig kun bør udfinde en Værdiansættelse for hele det, om hvilket der er Spørgsmaal, og som skal gaa over til fri Eiendom. Naar man vil spørge, hvorledes da en saadan Værdiansættelse skal ske, saa høves derfor jo tilstrækkelig Veiledning i Instruxen for de faste Burderingsmænd af 28de August 1869. I denne Instrux er der jo givet Mændene den Regel, at de skulde dels give en Beskrivelse af den paagjældende Eiendom, dels en Beregning, som det hedder, af dens Indtægter og Udgifter og endelig en Ansættelse af dens Værdi i Handel og Wandel. Der er netop under det andet Kapitel, som handler om Beregningen af Indtægterne og Udgifterne ogsaa taget Hensyn til det Tilfælde, at der hører Fæstegods til de Eiendomme, som skulde taxeres, og om Beregningen af Indtægter og Udgifter staar der, at Indtægterne af Fæstegods set opføres med deres Beløb, i hvilken Henseende der gives nærmere

Veiledning. Ved selve den egentlige Værdiansættelse kan man derimod ikke saaledes give Regler for, hvorledes man skal vurdere eller ansætte Værdien af Fæstegods i Forhold til den hele Eiendom; det maa man nærmere tage et Skjøn over i hvert enkelt Tilfælde. Der er jo ikke Tvivl om, at, naar Burderingsmændene skulle til at ansætte Værdien af et saadant Gods, som søges overdraget til fri Eiendom, saa ville de, forsaavidt de tage Hensyn til, at det dertil hørende Fæstegods kan sælges, og tage det med i Beregningen af Værdien, naturligvis ansætte dets Værdi overensstemmende med de Priser, som rimelig — under Hensyn til samtlige Forhold, navnlig til den Pris, der plejer at sælges til paa et saadant Gods — kunne faas for saadant Bøndergods. Det vil af sig selv ske, men et saadant Udgangspunkt som det, der her er givet, nemlig at skulle tage Hensyn til, hvad der er solgt enten fra det enkelte Gods eller tilfældigvis paa andre Godser i Amtet i de sidste Aar, er aabenbart et altsor vilkaarligt Udgangspunkt; det er at lade det være afhængig af en ren Tilfældighed. Det er muligt, at der slet ikke derved vil tilveiebringes nogen lavere Pris, saaledes som aabenbart Flertallet ønsker; det er meget muligt; men hvis der ved en saadan vilkaarlig Regel tilveiebringes en lavere Værdiansættelse, hvem kommer den saa til Gode? Den kommer aabenbart kun den paagjældende Besidder, der skal have Godsset til fri Eiendom, til Gode, den Paagjældende, der løser Majoratsbaandet. Sam kommer det til Gode, og hvorvidt det nogenstunde vil komme dem til Gode, som man egentlig vil begunstige ved en saadan Regel, er aldeles uvist. Jeg kan derfor ikke antage, at man bør vedtage saadanne Regler som dem, der findes her under Nr. 17. Jeg kan iøvrigt, medens jeg er ved dette Punkt, ikke Andet end tillade mig nogle Bemærkninger overfor de Yttringer, som den ærede Ordfører igjen kom frem med om, at det skulde være godtgjort, at Priserne paa Bøndergods, som gik over til Selveiendom paa Majoratsgodserne, skulde være saa meget lavere end Priserne paa de frie Godser. Det er Noget, som jeg siger kan være meget muligt, men det